

Cønderjylland.

Hæveejernes Børn mod Tyve.
Paa Daſjens Køppel i Jørgensby, ſtriver „Tib. Ab.“, har nu 68 Hæveejere erklæret sig rede til regel-mæſig at gaa Bagt. Den vægteske Natten. I næste Uge vil endnu flere Hæveejere flitte sig til sommer. Over Lørdag Aften kl. 8.30 eller i daarligt Vejr Tøndag Morgen kl. 8.30 møder Hæveejerne paa en bestemt Plads paa Køpen for at førde Bagten til den kommende Uge.

Løvhø. Pengergeligheden — Guldstrømmen kan man vel næppe ſige — naar ogsaa til Drengene. Der leveres i denne Tid Sæffe med „Løvhø“ i Øresveis, ſtrives der til „Fl. Ab.“ fra Sundevad. Adfælde har allerede tjent op til 100 Mark herved. Men Treer og Buske ved Vej og Sti ſer ogsaa ud, ſom om en voldsom Tyfon havde raset.

Fra Flyveangrebet paa Tønder. Om det engelske Flyveangreb paa Tønder fortæller et Øjenvidne, der ifl. „Ribe Stiftst.“ samme Morgen kørte med Toget ind til Byen, at de tre engelske Flyvere til at begynde med flog ſaa højt over Byen, at man næsten ikke fandt ſine den, men der efter pludselig daledede ned og flog ſaa lavt under Bombardementet, at man ikke fandt komme til at fyde paa dem med Forvarskanonerne for Husene.

I de to Haller blev Zeppelinene fuldstændig ødelagt, i den tredie Hall fandtes ikke noget Luftskif.

Paa Tilbagetoget gift en af Flyverne ned paa en Mark nordvest for Tønder og tog her en Mejeripand med nymalfet Melk med sig i Flyvemaskinen, da han igen gif til Bejrs. Pigen, der malede øeret ved, blev ſaa forſtrækket, at hun glemt at protestere.

Alle Forheng beſlaglægges. Rigsbefælighedsstedet i Berlin har beſluttet at beſlaglægge alle Slags Forheng og Omheng (Soforheng, Gardiner, Stores, Rouleau), som findes ved Døre, vinduer, Stabe, Stuekæfer. Beſlaglæggelsen ſtrekker ſig ikke til Forheng og Omheng i Privathusholdninger og Omheng i Præbathusholdninger og Ejendomslig, Tylsgardiner, genrembrude, og Tylsegardiner, samt de, som er beſtemte til Salg. Førſt skal Forhængene i offentlige Bygninger, derefter i de store Fabriker og Kontorer og dermed, naar det er nødvendigt, i andre Bygninger beſlaglægges. Forhængene borttages førſt, naar der forefindes Papirforheng som Erstatning. De beſlaglagte Forheng ſtaal anvendes til kroplinned til den mindrebemidlede Befolning.

Atter indkaldt. I disse Dage, ſtrives 13. Aug., har Landmand Jørgen Hansen fra Middelfart paa Rønnes etter forladt Hjemmet for ifl. Indfaldelsesordre at give Maſte i Rosningsborg.

Før 2½ Maaned ſiden kom Hansen ifl. „Dybbsøpſten“ hjem fra Rusland. I September 1916 blev han taget til Tange og kom til Ukraine til Grubearbejde. Her var han indtil Februar i Åar, da han kom til Warschau, hvor han op holdt sig et Par Maaneder, indtil han i Toraaret vendte tilbage til Hjemmet.

Jørgen Hansen har været med i den Krigenes Udbud og har været jaaret en Gang.

Gendamer og Marineſoldater. Gendamerne har forleden paa Stationerne i Skærbæk og Tønder konfiskeret 170 Bund Læd, tilhørende en Officer paa Rønne sydpaa. Ved Poſthuset konfiskeredes Dagen før en Del Poſtpaffer, tilhørende Marineſoldater og indeholdende forskellige forbundne Trugter. Følgen heraf var, at næste Dag lod Marinenne Pafferne bringe til Poſthuset under en Efforte paa ti Mand med ladte Gøerer og med Ordre til at forhindre, at nogen rørte ved Pafferne. Man er nu spændt paa at erfare, hvorledes denne Sag løber af.

THE CAMP PASTOR. By E. E. Ryden.

"Who is that officer over there dressed in that dark uniform?" asked a lieutenant in the medical corps of a sergeant standing near.

"He isn't an officer," replied the sergeant. "He's one of those fellows who go around to see the boys when they're feeling down and out. And they're mighty glad to see him come, too."

That was the Camp Pastor's introduction to one of Uncle Sam's large military camps in the South. While the sergeant's description of the Camp Pastor's work fails to give any idea of his numerous activities, it epitomizes in a nutshell the character of that work. For the Camp Pastor is one of the biggest factors in the camps today in raising the morale of soldiers in the making.

The Camp Pastor is a new institution. He is distinctly the product of the great world war. When the United States entered the big conflict and her brave young men began to concentrate at the military camps and naval stations by the hundreds of thousands, many anxious voices were heard. How should America's manhood—the flower of the nation—be kept physically, morally, spiritually clean?

From across the waters came reports that one of the great Powers during the first twenty months of the war had more men incapacitated for service by venereal disease contracted while in the training camps, than in all the fighting at the front. "Of what use would it be to win the war," asked thoughtful men and women, "if America's youth is to come back home tainted in body and soul?"

Quickly the churches rallied to meet the emergency. The Y.M.C.A. movement received the first support. The Roman Catholic church set in motion its notable K. of C. work. But the Protestant churches felt that they had not done all that could be done. That was how the Camp Pastor idea was evolved. To almost every camp and training school the Methodist, Baptist, Lutheran, Presbyterian and Episcopalian communions sent personal representatives to minister to the men. In some instances they were laymen, but in most cases they were ordained clergymen released for specified terms of service by patriotic congregations eager to help the "boys".

On every side the Camp Pastor received a welcome. Camp commandants recognized in him a valuable asset in fighting immorality and in maintaining a high morale among the men. Major General O'Ryan, commanding the New York National Guard Division at Camp Wadsworth, S. C., welcomed them into the circle of chaplains and called them into conference on moral problems. "You can do some fine, effective work in this camp," he declared. Other officers echoed the same sentiment.

"I'm not a religious man myself," said the colonel of a New England regiment of heavy artillery, "but I know the value from a military standpoint of giving the men the ministrations of their own church. They will make better soldiers and fight with more spirit if they know their church is with them."

This colonel gave the Camp Pastor equal privileges with the chaplain of the regiment, and the latter, who was a Roman Catholic, welcomed him with open arms. "There are more Protestants than Catholics in this regiment," he declared, "and I cannot minister to them as they should be. You're the man to do it."

The Y.M.C.A. has also given the Camp Pastor a hearty welcome. There is no duplication of efforts here. While the Y.M.C.A. forces serve all the men who come to the Y huts, the Camp

Pastor is a sort of traveling missionary who goes out among the men, hunting up those who need to be cheered, reminding others of their religious obligations, and often bringing messages and admonitions from the home folks. In addition to holding services for the men of his own denomination on Sundays, the Camp Pastor also makes himself generally useful by speaking at Y. "sing song" services and at other occasions when called on by the military authorities.

It is in the base hospital, however, that the Camp Pastor finds the most work to do. The base hospital in the ordinary camp is a tremendous institution, usually caring for a thousand patients or more. These are distributed among the thirty or forty odd wards, according to the nature of the ailment. It is in the base hospital that the American soldier first reveals his heroic qualities. He is patient and uncomplaining, and his principal concern is not for himself, but for the "folks back home". He uses every subterfuge to conceal the fact of his illness in order to spare the home folks worry and anxiety.

From one camp comes the story of a soldier who was to undergo a serious operation. The last thing he did before he was placed on the operating table was to write his mother a letter telling her not to look for any mail from him for two weeks, because his "duties would prevent." It is needless to say that his thoughtfulness saved that mother many sleepless nights of anxiety. Another lad who was seriously ill tried to keep his immediate family in the dark, but felt that in case matters should come to the worst, he ought to notify some one of his condition. Accordingly he wrote an uncle, whom he described as being "a man of common sense, not so soft-hearted, and could keep things to himself." The hard-hearted uncle proved himself worthy of his nephew's exalted opinion by immediately notifying the parents of the sick boy, and the Camp Pastor was quickly in receipt of an anxious letter from the alarmed father and mother.

One Camp Pastor found many really pathetic cases among these men and immediately set about to devise ways of cheering them. Through newspapers and other channels he got in touch with home churches and other organizations, and soon he was swamped with money and boxes filled with all manner of delicacies. During a single month he cheered approximately 1,500 men in the hospital with ice cream, candy and other good things from home. He finally became one of the most welcome sights around the hospital, and doctors, nurses and patients would hail him with the query, "Aren't you coming around to our ward soon again?"

A man needs a sense of humor to get along in one of Uncle Sam's military camps. If he does not possess this virtue and many others besides, he would often find himself in uncomfortable situations. The Camp Pastor, when he first made his advent in camp, was mistaken for everything from the camp undertaker to a marine chaplain because of his peculiar dark uniform. The story is told of one Camp Pastor who came to a tent in search of a soldier. He was met at the tent-door by another lad in khaki who did not attempt to conceal his curiosity.

"Tom!" he yelled to his comrade within the tent, "Here's an aviator wants to see you." "Oh, no," replied the Camp Pastor quickly. "Not an aviator, but a sky pilot!"

When the men began to know him better, the Camp Pastor was almost invariably saluted, although he is not a commissioned officer and the men are not required to show him such courtesy. This, however, is the highest tribute they can pay him.

DR. MARTIN LUTHER OG HANS BETYDNING, SÆRLIG FOR SKOLEUNDERVISNINGEN

Foredrag ved Skolemødet i Skals den 21. Maj 1918.

Af Biskop Dr. theol. Poulsen.

I Kristiania udkom der i Eftermiddag en stor, monumental, smukt udstyret Bog i Kvart med Titelen: „Den norske Kirkes Mindestrift ved Reformationens 400 Aars Jubilæum 1917“. Den var bekostet af Staten, besøgt af en Universitetsstipendiat paa Foranledning af Biskoppetne og indeholdt det for første Gang trykte Udkast fra 1604 til en norsk Kirkeordinans af de daværende Bisper. Tillige bragte den et Sendebrev fra Norges Biskopper i Jubilæumsaaret om den lutherske Reformations Betydning.

Sammenligner man dette kostbare Værk med den lille, beskedne, men forsvrigt udmaerkede „Lutherbog“, som den danske Regering overdrog Professor Ammundsen at udgive, kan man ikke undgaa at skamme sig paa vort Lands Vegne. Det var ikke værdigt for os at lade det betydningsfulde Mindeaar nøjes med en saa ringe Foranstaltung fra Styrendes Side.

De norske Biskoppers korte, men fyndige Sendebrev betegner den lutherske Reformation som Gennembrudet af et nyt Livssyn, der hævder Personlighedsprincipet baade i Slægtens og i det enkelte Menneskes Liv som et Sædekornt til en Frihedsudvikling, der har skabt et nyt Kulturtur.

Men navnlig betonede de som den underste Kerne deri den religiøse Livsbevægelse, der stillede Guds Naades Evangelium paa den rette Plads, saa at den enkelte faar Ansvaret for Udfoldelsen af Gudsbarnets Frihed og med sin Frigørelse forpligtes over for den højeste Autoritet. Samtidig viste de, at dette personlige Ansvar udstrækker sig ogsaa til Samfundslivet, Folket, Menigheden, Guds Kirke paa Jorden. Derfor mindede de om, at Reformationen bl. a. ogsaa har frembragt en ny Menighedsgudstjeneste og lagt Grund til en ny Skoleundervisning i Folket. Nu skete de første Begyndelser til Folkeskolens betydningsfulde Gerning.

Saa vidt de norske Biskopper! Hvad de i deres Senndebræv har udalt, stemmer med det Intimtryk, vi faar af Luther selv i hans Skrifter.

Dr. Martin Luther var den store religiøse Personlighed, hvis hele Liv og Gerning havde sit Tyngdepunkt i Gudsforholdet ved Jesus Kristus, og den udprægede Folkets Mand, der bar Menighedens og Folkets Tarv paa sit Hjerte.

Uagtet hans Virksomhed jo for en meget stor Del faldt blandt de Lærdes og ovérfor Kirkefyrster og Statsmænd, var hans Øje dog bestandig med særlig Interesse rettet paa „der gemeine, grobe Mand“, Lægfolk, Menigmand. Naar han, den lærdes Professor, predikede, laa det ham altid mest paa Sindet, at „Hans og Grethe“, enfoldige Mennesker som Karlen og Pigen derhjemme kunde have noget Uddybtet deraf. De første Prædikener, vi hører om, fra 1516—17 inden hans Opræden som Afladshandelens Bekæmper handlede da ogsaa om de ti Bud, og i Fasten 1517 prædikede han over Fadervor. Han havde ogsaa for Skik i sine Søndagsprædikener efter at have udlagt Dagens Tekst at gennemgaa Stykker af Børnelærdommen fra Prædikestolen 12 Dage i Træk hele Indholdet af, hvad vi nu kalder Katekismen. Men denne Interesse blev navnlig levende hos ham fra 1527, da han paa sine Visitsrejser havde mødt Folks bundløse Uvidenhed om Kristendommens simpleste Grundsandheder. Saa tænkte han straks paa for Folks Skyld at skrive Bøger om den kristelige Børnelærdom.

Det kraftigste Vidnesbyrd om hans kristelige Omsorg for sit Folk er dog, at han endnu saa sent som i 1530 og 1532 overvejede alvorligt, om man ikke for Folkets Skyld, for at beholde det indenfor den kirkelige Ramme og allevegne at have vedblivende Adgang til at vejlede Folket, kunde finde sig i at lade Pavnen og de katholske Bisper beholde Kirkestyrelsen, naar man blot kunne opnaa Tilladelser til uhindret at forkynde Evangeliet og forvalte Sakramenterne ret. Han mente at kunne finde sig i en Masse af det gamle Uvæsen, som han ellers bekæmpede, naar blot „Evangeliet“ og „Folket“ kom i den videst mulige Berøring med hverandre. Evangeliet, d. v. s.: Ordet om Synderens Forladelse ved Jesus Kristus, kaldte han „Kirkens Skat.“ Og Folket kaldte han gerne „mit kære Folk“, mein liebes Volk. Dette mente han ikke alene som den gode Demokrat, han var, der glædede sig over at kunne sige: „Jeg er en Bondes Søn; min Fa'r og Fa'rfa'r og alle mine Forfædre var Bønder.“ Men han mente det formelig i evangelistisk kristelig Betydning, idet han saa paa Folket som sine Brødre for Gud, for hvis Frelse der maatte arbejdes paa enhver tænkelig Maade.

Man vil heraf kunne skønne, at dersom Luther havde levet iblandt os i vores Dage, vilde han have været en Folkekirkens Mand indtil det yderste. At omdanne den til en Mængde spredte Frimenigheder maatte han betrachte som en Utting. Thi havd blev der saa af den store Hovedopgave, at bringe Evangeliet, Kirkens Skat, ud til det kære Folk i alle dets Huse og Gaarde! Eller at ombytte en gammel Folkekirke med en organiseret Frikirke, det vilde han for Folkets Skyld, dets brede Massers Skyld angæsst ved. Den Mand, der blev ved at overveje, om man ikke for Folkets Skyld kunde finde sig i Pavens og de katholske Bispers øverste Kirkestyrelse, han vilde vise sig talmodig indtil det sidste overfor Misgrib og Overgrib fra Statens Side, naar blot Evangeliet selv kunde have fri Løb i Folket gennem alle dets Sogne.

Man vil heraf kunne skønne, at dersom Luther havde levet iblandt os i vores Dage, vilde han med al sin Kraft modsætte sig at skulle have kirkeligt, aandeligt Fællesskab med saadanne. Og en Ordning, som kunde friste til at overse, at der ikke gives nogensinde Vej til Frelse end den gamle Tro, som han jo ogsaa delte med den katholske Kirke, den maatte han forkaste.

Men just fordi Evangeliet var ham det ene og uforanderlige, og fordi han tillige elskede sit Folk for højt til ikke at gøre alt for at tilføre det denne rigeste Skat for Livet, derfor blev det ham ogsaa en Hovedinteresse at tage sig af den kristelige Folkeundervisning.

Derfor afbrød han sine Visitatsrejser og gav sig til at skrive paa sin saakaldte „store Katekismus“. Den maa ikke forveksles med de Lærebøger, som her i Landet undertiden betegnes med dette Navn. Den var en Vejledning for Præster og Lædere i Hovedindholdet af den kristelige Børnelærdom og er endnu et af de bedste Hjælpemidler til at lære den lutherske Kristendomsopfattelse at kende. Derfor vedbliver den ogsaa at udkomme i nye danske Oversættelser, sidst i 4. Bind af Pastor Severinsens „Luthers Liv og Hovedværker.“

Herved kunde han dog ikke lade sig noje. Allerede forinden han begyndte paa den, havde han i 1524 skrevet et Skrift til alle Byraadene om at oprette Skoler. I sin Vejledning for de sachiske Kirkevisitatorer 1528 gik han udforligt ind paa den rette Skoleordning. Og i 1530 udgav han en „Sermon“, d. v. s.: en bearbejdet Prædiken om Pligten at holde Børnene til Skole. Vel beskæftigede han sig i disse Skifter nærmest med den højre Skole og tænkte navnlig paa, hvorledes man kunde skaffe Kirken dygtige Præster. Men Folkeskolen daemrede ogsaa for hans Bevidsthed. Og i Virkeligheden er det ham, som har tænkt og fremsat de tre Grundsætninger, hvorpaa hele den nyere Tids Skolevesen paa dets forskellige Trin hviler, nemlig: 1. Det paahviler den verdslige Øvrighed at oprette Skoler; 2. Alle Børn, ogsaa Pigerne, skal i det mindste have Elementærundervisning, og 3. Det er Øvrighedens Pligt og Ret at gennemføre Skoletvang for alle Folkets Børn.

Saadanne Yormelle Grundsætninger var ham dog ikke nok. Han gav ogsaa positive Vink for selve Skolens Liv. Musik og Sang ønskede han Plads for paa alle Skolens Trin. Det skulde gaa livligt og fornøjligt til i Børnenes Skoleliv. Historie og Matematik lagde han ogsaa Vægt paa som betydningsfulde Fag. Men størst Betydning for Skolen fik han ved de to Hovedhjælpemidler, som er undværlige for kristelig og kirkelig Skoleundervisning: Bibelen paa Modersmalet og hans lille Katekismus. Om hans Bibeloversættelse bliver der ikke i Dag Tid til at tale. Derimod vil vi nu døvle ved den anden Bog.

Luthers lille Katekismus blev til paa en ejendomelig Maade. Tilskyndelsen til at skrive den fik han paa de omtalte Visitatsrejser, som allerede havde bevæget ham til at begynde paa Affattelsen af den store Katekismus. Dette Arbejde afbrød han foreløbig for Folkets Skyld, Hjemmene og Skolerne. Derimod lod han i Januar 1529 trykke nogle Tavler eller Plakater, der kunde sættes i Ramme og anbringes paa Væggene som Skildringer. Hver af dem indeholdt et Stykke af den kristelige Børnelærdom. I Marts 1529 blev de sidste trykt, og allerede i Maj udkom den første Katekismusudgave i Bogform. Den var fra sin anden Udgave, Juni s. A., forsynet med en Fortale til Præsterne og havde som Tillæg en lille Brudevielsesbog til Præsternes Brug. Men at han selv dog først og fremmest tænkte sig den som en Bog for Hjemmene og i Fortsættelse deraf for Skolerne, kan man se deraf, at hvert Hovedstykke indledes med Ordene: „Som en Husfar enfoldigt skal undervise sine Husfolk.“

Den havde de samme fem Parter som nu, men mellem de to Sakramenter tillige en Vejledning for Skriftemaalshandlingen. Og den sluttede med Aften-, Morgen- og Bordbønner og til sidst med Hustavlens, en Række Skriftspræg for de forskellige Lavstillinge og Stænder og Aldre, som sluttede med de to Verslinier: „Naar hver Mand lære vil sit Stykke, det Huset gavne vil og smykke.“

Bogen fandt en overordentlig Udbredelse, og en af hans Samtidige, Mathesius, skrev senere om den: „Dersom Dr. Martin Luther ikke havde gjort andet godt paa hele sin Løbebane end at bringe de to Katekimer ind i Husene og Skolerne og paa Prædikestolen tillige med Børnene, saa kunde Verden dog aldrig takke og betale ham nok derfor.“

Den har det uomtvistelige Fortrin, at hans historiske Sans ikke tillod ham at eksperimentere og gaa paa egen Haand med noget nyt og uprøvet, men lod ham blive staende ved det gamle prøvede Grundlag fra Kirkens Oldtid: Troen, Fadervor og Budene, hvortil han med et lykkeligt Greb knyttede Her